

J. M. VITKINA

**MIDA IGA SÜNNITUSMAJAST
LAHKUV EMA
PEAB TUBERKULOOSIST TEADMA**

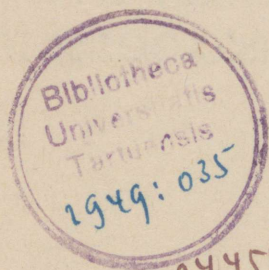
VABARIIKLIK SANITAARHARIDUSE MAJA

TALLINN, 1948

J. M. VITKINA

MIDA IGA SÜNNITUSMAJAST
LAHKUV EMA
PEAB TUBERKULOOSIST TEADMA

VABARIIKLIK SANITAARHARIDUSE MAJA
TALLINN, 1948

14451
A-17431

Tuberkuloos on kõigile tuntud levinud nakkushaigus. Lapsed põevad seda haigust sageli.

Last võivad tuberkuloosiga nakatada vanemad, sugulased, naabrid ja juhuslikud tuttavad, kui nende rögas leidub tuberkuloosipisikuid, nn. Koch'i kepikesi.

Toome näiteks järgneva juhtumi.

Kodanik J-l sündis tubli, terve laps. Õnnelikuna ja rõõmsana tuli ta sünnitusmajast koju ja hoolitses õrnalt oma Peetri eest. Lahkudes kodunt asjatalituste pärast, jättis ta lapse oma sõbratari hoolde.

Ema teadis, et sõbratar põdes tuberkuloosi. Kuid ema ega ka sõbratar ei kujutlenud, kui ohtlik on lapsele lähem kokku puutumine tuberkuloosahaigega.

Ja mis juhtus. Kolmekuiselt muutus laps rahutuks ja hakkas köhima; tal tekkisid palavikud. Kaks kuud hiljem laps suri tuberkuloosi.

Mõned inimesed arvavad, et raugad ei põe tuberkuloosi. See on vale arvamus.

Noor ema M. usaldas lapse eest hoolitsemise oma korteris asuvale vanale naisele. Too vanake köhis juba ammu ja rögaes, kuid ei lasknud end dispanseris kontrollida.

Alles siis, kui laps oli juba raskekujuliselt tuberkuloosi haigestunud, uuriti vanakest ja leiti tema rögas tuberkuloosipisikuid. Süüdlaseks lapse nakatamises osutus tema.

Sageli varjavad tuberkuloosihaiged oma tõbe ja ei võta mingisuguseid abinõusid tarvitusele, et mitte nakatada lapsi oma ümbruskonnas. Need ebateadlikud haiged sülitavad oma röga, kuhu juhtub, köhivad lapsele näkku, võtavad lapse enda juurde

voodisse jne. Laps nakatub, haigestub tuberkuloosi ja surebki sageli sellesse.

Kodanik K. varjas naabrite eest, et tema rögas leiti tuberkuloosipisikuid. Ta oli pealegi ebakultuurne ja sülitas pörandale köögis, käimlas ning koridoris.

Tema naabril oli tubli, terve, elav pisi-tütar Valli, kes armastas mängida ja roomata igal pool, ka koridori pörandal. Haige võttis teda sageli sülle ja suudleski. Varsti hakkas tüdrukuke kõhnuma ja muutus kahvatuks. Poolteiseaastasena hakkas tüdrukule kasvama küür ja ta lakkas käimast. Dispanseri arstid avastasid tal lülisamba tuberkuloosi.

Nakatamine võib toimuda ka lühiajalisel kokkupuutumisel haigega.

Kodanik L., kelle tütar oli kolmenädalane, juurde tuli maalt mõneks päevaks tema tuberkuloosihaige vennatütar. Ta aitas sõtsel last hoida. Kolmekuiselt suri

laps tuberkuloosesse meningiiti (ajukelmepõletikku).

Õnneks on praegusel ajal juba olemas võimas vahend laste kaitsmiseks tuberkuloosi eest.

25 aastat tagasi tegid õpetlased Calmette ja tema õpilane Guerin ettepaneku hakata vastsündinuid tuberkuloosi vastu vaktsineerima nende poolt väljatöötatud meetodi järgi.

Mainitud õpetlaste tähepanekute põhjal osutus võimalikuks lapsi tuberkuloosi eest kaitsta, kui neile emapiimaga anda esimestel päevadel pärast sündimist täiesti nõrgestatud ja seepärast imikule täiesti ohutuid tuberkuloosipisikuid.

Juba poolteise kuni kahe kuu järel pärast kaitsepookimist omandab lapse organism vastupanuvõime tuberkuloosipisikuile.

Kahjutuks tehtud tuberkuloosipisikuid nimetatakse BCG- (betsežee-) vaktsiiniks.

Need kaitsepookimised leidsid üldise tunnustuse, kuid ainult meil Nõukogude Liidus, kus laste tervise kaitse on nii kõrge tasemel nagu mitte kuskil mujal maailmas, teostatakse kaitsepookimisi BCG-vaktsiiniga kõigile vastsündinuile.

Kaitsepookimised ei ole seotud torkega (nagu kaitsesüstimid), nad on täiesti valuta ja seisnevad selles, et imikule antakse kolm korda (2., 5. ja 7. päeval pärast sündimist) 2 kantsentimeetrit BCG-vaktsiini emapiimaga.

Täheldused miljonite ülalmainitud viisil vaktsineeritud laste juures näitasid, et säärased kaitsepookimised vähendavad järsult laste suremust tuberkuloosi esimesel ja teisel eluaastal.

Silmas pidades asjaolu, et kaitseained tuberkuloosi vastu tekivad lapse organismis alles 6—8 nädala jooksul pärast kaitsepookimist, tuleb imikut poolteise kuni kahe

kuu kestel hoolsasti kaitsta kokkupuutumise eest pisikueritajatega, s. o. haigetega, kelle rögas leidub tuberkuloosipisikuid. Kui see nõue jäetakse tähelepanemata, siis võib imik tuberkuloosiga nakatuda enne, kui organism jõuab luua kaitsevahendeid tuberkuloosi vastu.

Tuberkuloosipisikud pesitsevad tuberkuloosihaige pisikueritaja rögas. Seepärast peab säärase haige röga hoolsasti idutustama, s. o. hävitama selles pisikud. Haige võib sülitada ainult taskuröगतopsi. Seda röगतopsi tuleb koos rögaga korrapäraselt keeta, sest keetmine hävitab pisikud. Röga võib ka hoida 4 tundi 5% klooramiini lahusega või 12 tundi 5% lüsooli lahusega üle kallatuna. Need lahused surmavad tuberkuloosipisikuid.

Röga võib sülitada ka ajalehepaberile, mis tuleb aga kohe põletada.

Kui röga sülitatakse pörandale, maha,

pesule jne., siis seguneb see kuivades tol-
muga. Säärast nakatud tolmu hingavad lap-
sed ja haigestuvad sel teel tuberkuloosiga.
Seepärast peab alati vältima tolmu õhku
paiskumist nii toas kui ka õues ja tänaval.
Et tolmu mitte õhku keerutada, tuleb tuba
pühkida märja lapiga. Ka esemeilt tuleb
tolmu pühkida märja lapiga, mida on soo-
vitav niisutada 5⁰/₀ klooramiini lahuses.
Haigetoas ei või olla vaipu ega pehmet
mööblit, sest need koguvad tolmu.

Otsesed päikesekiired surmavad kiiresti
tuberkuloosipisikuid. Seepärast ei või aknaid
varjata portjääride ja tihedate kardinatega,
mis takistavad päikesekiirte pääsu tuppa.

Köhides, aevastades ja rääkides paiskavad
haiged pisemaid süljepiisakesi poolteise kuni
kahe meetri kaugusele. Need piisakesed
sisaldavad tuberkuloosipisikuid.

Seepärast ei või laps viibida tuberkuloos-
sihaige lähedal. Haige ei tohi lapsele näkku

köhida. Köhimisel tuleb pöörata nägu kõrvale ja varjata suud vasaku käe seljaga, et nakatatud käega ei puudutataks uksekäepidemeid, mitmesuguseid esemeid või toiduaineid. Kui tuberkuloosihaige ema peab ise last hoidma, siis tuleb tal kanda marlised, mis katab suud ja nina.

Last ei või asetada tuberkuloosihaige juurde voodisse. Lapse voodi olgu haigest vähemalt 1—2 meetrit eemal. Last ei või katta haige vaiba või riietega. Kõige parem on varjata lapse voodit sirmiga, voodilinaga või kapiga.

Haige ei tohi lapsele ligineda, võtta teda sülle, kallistada või suudelda. Haige suudlus või kallistus võib maksta lapse elu.

Lapsele antavat piima tuleb tingimata keeta, sest lehm võib olla tuberkuloosihaige ja tuberkuloosipisikud võivad tema piimaga sattuda lapse soolestikku.

Varematel aegadel andsid tsaari-Venemaal harimatud emad maal mõnikord lapsele oma suus niisutatud lutti või mälutud toitu. Selle kahjuliku kombe tagajärjel hukkus palju lapsi, sest süljest võib leida tuberkuloosi- ja paljude teiste lapsele ohtlike nakkushaiguste (difteeria-, angiini-, gripi jt.) pisikuid.

Last tuleb süüa tema oma lusikast, kausikesest või klaasist, mida keegi teine ei või tarvitada. Lapsel peab olema oma pesu ja käterätik.

Tuleb võidelda kärbestega vastu, kes võivad kanda tuberkuloosipisikuid rõngalt lapse kätele, toidule ja mänguasjadele.

Enne lapse söötmist peab oma käsi hoolsasti pesema. Kui arst lubab tuberkuloosiga emal last imetada, siis peab ema enne lapse söötmist rinda eriti hoolsasti boorhappe lahusega pesema ja söötmise ajaks

tingimata marlist valmistatud katte suu ja nina ette asetama.

Toas ei või hoida koduloomi (koeri, kasse), sest viimased võivad tuberkuloosipisikuid laiali kanda.

Kui perekond elab kahetoalises korteris, siis tuleb lapsele anda teine tuba vähemalt 6—8 nädalakski pärast sündimist.

Nõukogude Liidu seadus annab tuberkuloosihaigele, kelle rögas leidub tuberkuloosipisikuid, õiguse saada eraldi tuba ja paljud tuberkuloosihaiged on tuberkuloosidispanserite eestkostmisel juba saanud eraldi toad.

Et kindlustada vastsündinu isoleerimist haigest 6—8 nädalaks, on soovitatav emal siirduda koos lapsega tervete sugulaste, tuttavate või naabrite juurde või paigutada laps ööpäevasesse lastesõime või anda ta väikelastekodusse.

6—8 nädala kestel tuleb last kaitsta köhi-

vate ja röga eritavate täiskasvanute kui ka laste eest. Mõnikord on võimalik ka haiget ennast paigutada kas või 6—8 nädalaks haiglasse, sanatooriumi, sugulaste või tuttavate juurde, kellel on vaba tuba, kui neil ei ole lapsi.

Tuberkuloosipisikud elavad üle 6 nädala, seepärast on haigetoa tolmu ja haige pesu nakatamisvõimelised ka pärast haige lahkumist. Sel põhjusel tuleb pärast haige lahkumist tema toas teostada tuberkuloosidispersiooni kaasabil täielik desinfektsioon.

Desinfitseerimisele kuuluvad haige ruumid ja kõva kui ka pehme inventar. Tuberkuloosipisikud hävivad desinfitseeriva lahuse (karboolhappe, kloorlubja, klooramiini lahuse) toimele. Omaksed ja teised haige lähikondsed peavad aitama tuberkuloosidispersiooni või desinfektsioonibrigaadi desinfektsiooni teostamisel. See desinfektsioon

teostatakse nende eneste tervise huvides. Desinfektsioon ei riku esemeid.

Sünnitusmajast lahkuv ema peab tingimata kontrollima, kas tema lapsele on tehtud kolmekordne kaitsepookimine BCG-vaktsiiniga.

Sünnitusmaja peab neile andma tõendi kaitsepookimise kohta. BCG-vaktsiiniga kaitsepookimise (betsežeerimise) toime kestab umbes üks aasta, seepärast tuleb aasta järel seda korrata.

Laps, kellele on tehtud kaitsepookimine, peab olema lastenõuandla valve all, kuid laps, kes on kontaktis pisikutekandjaga, s. o., kes elab viimasega kokkupuutes, peab olema arvel tuberkuloosi eriarsti juures ja tema kontrolli all.

Igas lastenõuandlas on tuberkuloosikabinetti, mille arst jälgib kõiki lapsi, kes pärinevad perekondadest, kus leidub pisikueritaja.

Kõiki pisikueritajatega kokkupuutuvaid täiskasvanuid ja üle kolme aasta vanuseid lapsi kui ka laste eest hoolitsevaid isikuid tuleb kontrollida dispanseris.

Ohustamatus ei teki alati poolteise kuni kahe kuu jooksul pärast kaitsepookimist BCG-vaktsiiniga. Mõnel juhul võib see tekkida ka hiljem. Seepärast peab ema püüdma täita kõiki ülaltoodud nõudeid lapse kaitsmiseks tuberkuloosinakkuse eest, olenevata lapse vanusest.

Partei ja valitsus teevad kõik selleks, et kasvatada tervet noorpõlve.

Nõukogude emad, aidake parteid ja meie riiki nende võitluses laste tervise eest! Täitke hoolsasti kõiki nõudeid, mis kaitsevad lapsi ohtliku haiguse — tuberkuloosi eest!

Toimetaja A. Kuusik. Trükkimisele antud 2. XI 1948.
MB-08837. Tellimus 1838. Trükiarv 15 000.
Graafikatööstus „Oktoober“, Tallinn.

На эстонском языке.

Е. М. Виткина. Что должна знать о туберкулезе
каждая мать, выписавшаяся из родильного дома.
Республиканский Дом Санитарного Просвещения,
Таллин.

A-17431

A

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00426664 1

48 950